

[I]stotą zapisu na sąd polubowny jest poddanie sporu pod rozstrzygnięcie sądu polubownego. Jeżeli umowa nie przewiduje dla sądu polubownego funkcji rozstrzygania sporu, to nie zawiera zapisu na sąd polubowny.

**Wyrok Sądu Najwyższego
z dnia 11 lipca 2001 r.
V CKN 379/00**

Skład orzekający:

SSN Gerard Bieniek (przewodniczący)

SSN Maria Grzelka (sprawozdawca)

SSN Jan Górowski

Sąd Najwyższy w sprawie ze skargi pozwanego Banku Gospodarki Żywnościowej S.A. w W., Oddziału Wojewódzkiego w O. o uchylenie wyroku sądu polubownego, w sprawie z powództwa Bogdana M. przeciwko Bankowi Gospodarki Żywnościowej S.A. we Wrocławiu, Oddziałowi Wojewódzkiemu w O. o zapłatę po rozpoznaniu w Izbie Cywilnej w dniu 11 lipca 2001 r. na rozprawie kasacji powoda od wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 12 sierpnia 1998 r. oddalił kasację i zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 1500 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

Uzasadnienie

Strony zawarły umowę o roboty budowlano-montażowe, wystrój i wyposażenie wnętrz, która w § 22 określała, że sprawy sporne rozstrzygać będzie Stały Sąd Polubowny przy Wielkopolskiej Izbie Przemysłowo-Handlowej w Poznaniu, a ponadto, obejmowała § 23 ust. 2 w brzmieniu: „W razie niezawarcia porozumienia na pierwszym spotkaniu spór pomiędzy stronami będzie poddany Sądowi Powszechnemu”. Projekt umowy, który dostarczył powód, zawierał jedynie § 22 (ujęty w projekcie jako § 21). W związku z uwagami pozwanego zamieszczonymi w protokole rozbieżności, strony wprowadziły do umowy postanowienie oznaczone jako § 23 ustęp 2. Po tym, jak między stronami wynikł spór co do

wysokości wynagrodzenia za wykonanie umowy, powód wystąpił przeciwko pozwanemu do Stałego Sądu Polubownego w P. o zapłatę kwoty 3 262 321,31 zł i uzyskał wyrok, w którym jego żądanie zostało uwzględnione w 80%. Na skutek skargi pozwanego Sąd Wojewódzki uchylił wyrok Sądu Polubownego. Sąd Wojewódzki w Opolu uznał, że postanowienia § 22 i § 23 ust. 2 umowy wzajemnie się wykluczają, w związku z czym tylko na podstawie brzmienia tych postanowień nie można przyjąć, że strony wyraziły zgodę na poddanie sporu pod rozstrzygnięcie Sądu Polubownego. Sąd Wojewódzki dał wiarę pozwanemu, którego przedstawiciel został przesłuchany w charakterze strony, co do tego, że zamiarem stron, wyrażonym w § 22 i § 23 ust. 2 umowy, było jedynie podjęcie przed Sądem Polubownym próby ugodowego rozwiązania sporu oraz że w razie niezawarcia ugody na pierwszym spotkaniu stron przed Sądem Polubownym rozstrzygnięcie sporu miało być pozostawione sądowi powszechnemu.

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Apelacyjny we Wrocławiu oddalił apelację powoda, uznając, że skoro podstawą skargi pozwanego o uchylenie wyroku Sądu Polubownego był, oparty na art. 712 § 1 pkt 1 k.p.c., zarzut wyrokowania bez zapisu na sąd polubowny, to Sąd Wojewódzki był władny skontrolować wyrażoną w wyroku Sądu Polubownego ocenę istnienia tego zapisu. Sąd Apelacyjny uznał też, że jakkolwiek nie można podzielić stanowiska Sądu Wojewódzkiego co do tego, że postanowienia umowy zawarte w § 22 i w § 23 ust. 2 wzajemnie się wykluczają, to jednak trafna jest konkluzja, iż treść powołanych postanowień nie pozwalała na rozstrzygnięcie przez Sąd Polubowny wyrokiem sporu powstałego między stronami. Zdaniem Sądu Apelacyjnego, konfrontacja tych postanowień oraz ocena zeznań stron pozwalały na przyjęcie, że postępowanie przed Sądem Polubownym miało stanowić jedynie formę podjęcia próby rozwiązania sporu w drodze ugody. Z tych przyczyn Sąd Apelacyjny uznał, że uchylenie wyroku Sądu Polubownego znajdowało uzasadnienie w treści art. 712 § 1 pkt 1 k.p.c.

W kasacji powód powołał obydwie podstawy przewidziane w art. 393¹ k.p.c. i zarzucił, że zaskarżony wyrok narusza prawo materialne – art. 697 k.p.c. przez uchylenie skutków prawnych ważnie zawartej umowy – zapisu na sąd polubowny, a także narusza przepisy postępowania – art. 712 § 1 pkt 1 k.p.c. przez jego zastosowanie, mimo stwierdzenia istnienia i ważności zapisu na sąd polubowny, oraz art. 328 § 2 k.p.c. przez powołanie w zaskarżonym wyroku, jako podstawy rozstrzygnięcia, nie istniejącego przepisu art. 712 pkt 1 k.p.c.

Skarżący podniósł w szczególności, że, stosownie do art. 712 § 1 pkt 1 k.p.c., uchylenie wyroku sądu polubownego może nastąpić tylko wówczas, gdy między stronami nie było zapisu na sąd polubowny lub gdy zapis był nieważny. Zdaniem skarżącego, zaskarżony wyrok nie zawiera wskazania właściwego przepisu, który pozwalał na uchylenie wyroku Sądu Polubownego, natomiast zawiera jednoznaczne stwierdzenie, że między stronami istniała umowa będąca zapisem na sąd polubowny oraz że umowa ta była ważnie zawarta. Powód wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku przez zmianę wyroku Sądu Wojewódzkiego i oddalenie skargi pozwanego o uchylenie wyroku Sądu Polubownego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stwierdzenie Sądu Apelacyjnego, że strony w umowie ograniczyły postępowanie przed Stałym Sądem Polubownym przy Wielkopolskiej Izbie Przemysłowo-Handlowej w Poznaniu wyłącznie do mediacji, nie jest – wbrew temu, co podnosi skarżący – poprzedzona ustaleniem, iż strony dokonały zapisu na sąd polubowny. Żaden fragment uzasadnienia zaskarżonego wyroku nie upoważnia do wniosku, że Sąd Apelacyjny przyjął za istniejący między stronami zapis na sąd polubowny. Wręcz przeciwnie, wszystkie wywody Sądu Apelacyjnego służą prezentacji stanowiska, że między stronami zapisu na sąd polubowny nie było. Wprawdzie Sąd Apelacyjny nie wyraził tego stanowiska wprost, ale odwołał się do podstawy zaskarżenia wskazanej przez pozwanego w skardze o uchylenie wyroku Sądu Polubownego, tj. zarzutu wyrokowania bez zapisu na sąd polubowny, a następnie, ustosunkował się do stanowiska wyrażonego odnośnie do tej podstawy przez Sąd Wojewódzki. Również kilkakrotne wskazywanie przez Sąd Apelacyjny na art. 712 § 1 pkt 1 k.p.c. jako na podstawę zarzutu powołanego przez pozwanego w jego skardze o uchylenie wyroku Sądu Polubownego nie pozostawia wątpliwości, że w zaskarżonym wyroku Sąd Apelacyjny przyjął, iż między stronami zapisu na sąd polubowny nie było.

Nie ma też racji skarżący, powołujący się – dla usprawiedliwienia tezy o istnieniu w zaskarżonym wyroku ustalenia co do zapisu na Sąd Polubowny – na okoliczność przyjęcia przez Sąd Apelacyjny za podstawę rozważań brzmienia § 22 umowy stron. Jakkolwiek brzmienie samego § 22 wypełniało definicję zapisu na sąd polubowny, przewidzianą w art. 698 § 1 k.p.c., to przecież o rzeczywistej treści porozumienia stron co do roli Sądu Polubownego przesądzało brzmienie § 23 ust. 2 umowy, i Sąd Apelacyjny, przede wszystkim, to postanowienie umowy miał na względzie. Wszelkie w tym zakresie wątpliwości eliminował dowód z przesłuchania przedstawiciela pozwanego, który zeznał, że wolą stron było, aby przed Sądem Polubownym strony spotkały się jedynie w celu ewentualnego zawarcia ugody,

natomiast gdyby na pierwszym spotkaniu strony nie zawarły ugody, spór miał być rozstrzygnięty przez sąd państwowy. W tej sytuacji, wzięcie pod rozwagę przez Sąd Apelacyjny m.in. brzmienia § 22 umowy nie oznaczało, że Sąd ustalił istnienie między stronami zapisu na sąd polubowny.

Jak wynika z art. 698 § 1 k.p.c., **istotą zapisu na sąd polubowny jest poddanie sporu pod rozstrzygnięcie sądu polubownego. Jeżeli umowa nie przewiduje dla sądu polubownego funkcji rozstrzygania sporu, to nie zawiera zapisu na sąd polubowny.**

W sprawie, której dotyczy rozpoznawana kasacja, strony przewidziały właściwość Stałego Sądu Polubownego przy Wielkopolskiej Izbie Handlowo-Przemysłowej w Poznaniu jedynie w celu ewentualnego zawarcia ugody. Tego rodzaju umowa nie stanowiła zapisu na sąd polubowny w rozumieniu art. 698 § 1 k.p.c. Sąd Apelacyjny w zaskarżonym wyroku ocenił to trafnie, wobec czego zarzut kasacji dotyczący art. 712 § 1 pkt 1 k.p.c. należało uznać za bezzasadny.

Bezzasadny był też zarzut dotyczący art. 328 § 2 k.p.c. Pomijając, że skarżący nie uzasadnił, w czym wyrażać miałyby się istotny wpływ niedokładnego oznaczenia przepisu art. 712 § 1 pkt 1 k.p.c. na wynik sprawy (art. 393¹ pkt 2 *in fine* k.p.c.), należy stwierdzić, iż Sąd Apelacyjny wyłożył swoje stanowisko w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia w sposób dostateczny. (...)

Przytoczone argumenty uzasadniały oddalenie kasacji (art. 393¹² k.p.c.).

Źródło: Biuro Studiów i Analiz Sądu Najwyższego